

Markku Siponen kesk ym.

Lakialoite laeiksi lukiolain 40 §:n ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tässä lakialoitteessa esitetään, että lukiolakia (714/2018) ja lakia ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) muutetaan siten, että mobiililaitteiden käyttökieltoa oppituntien aikana laajennetaan koskemaan toisen asteen oppilaitoksia.

PERUSTELUT

Lakiin perustuva kännykkäkielto peruskoulun oppitunneilla astui voimaan tämän vuoden elokuussa (PoL 628/1998, 29 § Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön). Perusopetuslain mukaan oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon taikka 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä.

Perusopetuslaissa edellytetään myös, että järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Kokemusten perusteella jo muutamassa kuukaudessa on havaittu, että työrauha oppitunneilla on parantunut ja kännykällä tapahtuva kiusaaminen on vähentynyt.

Opetushallitus on ottanut kännykkäkieltoon lakia tiukemman kannan ja suosittelee koulukohtaisesti järjestyssäännöillä laajentamaan kieltoa koskemaan myös opetuksetonta kouluaikaa, esimerkiksi välitunteja ja ruokailuja. Osassa peruskouluista on toimittukin näin.

Peruskoulun hyvien kokemusten perusteella on tarkoituksenmukaista ryhtyä valmistelemaan säädöksiä myös toisen asteen oppilaitoksiin. Työrauhan parantamiseksi tulisi kieltää mobiililaitteiden käyttö lukiossa, ammatillisissa opinnoissa ja tutkintoon johtavan koulutuksen oppitunneilla lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon.

Puhelimen näytön jatkuva tarkkailu vie kaiken huomion ja heikentää oppilaan keskittymiskykyä. Koulussa tarkkaavaisuus siirtyy opeteltavan asian sijaan puhelimeen. Koulutyössä on eduksi työ-

Lakialoite LA 29/2025 vp

rauhalle, keskittymiselle, opettamiselle ja oppimiselle se, että puhelimen käyttö kielletään oppituntien ajaksi, ellei sille ole jotain erityistarvetta.

Peruskoulun kännykkäkiellon tapaan mobiililaitteiden käyttö toisen asteen opinnoissa olisi sallittua oppitunneilla rehtorin tai opettajan luvalla oppimistarkoitukseen tai terveydellisistä syistä, kuten diabeetikoilla verensokerin seurantaan. Sallittua kännykän käyttö olisi myös silloin, jos pitkäaikaissairaus tai tilapäisen terveydentilan muutos sitä edellyttää hoidon seurannan vuoksi. Toisella asteella on käytössä, ainakin tällä hetkellä, runsaasti sähköisiä oppimateriaaleja, ja mikäli niiden käyttämiseen ei ole muuta välinettä, kuten tietokonetta, voidaan uuden lainkin mukaan näissä tilanteissa edelleen hyödyntää oppilaan mobiililaitetta.

Joissakin toisen asteen oppilaitoksissa on laadittu järjestyssääntöjä tai sovittu yhteisesti mobiililaitteiden käytöstä, mutta selkeä säädöspohja takaisi yhtenäiset käytännöt ja järjestyssäännöt kaikissa oppilaitoksissa.

Mobiililaitteikieltoa puoltaa myös niiden yleistynyt käyttö kiusaamisen välineenä. Kaikenlaiseen kiusaamiseen pitää puuttua välittömästi, ja tällä hetkellä valitettavasti opettajien on vaikea havaita ja puuttua sosiaalisen median kautta tehtyyn kiusaamiseen.

Älypuhelimet ovat lisänneet erityisesti nuorten ja aikuisten ruutuaikaa. Liiallisella ruutuaajalla on runsaasti negatiivisia, niin fyysisiä kuin psyykkisiä, terveysvaikutuksia kaikenikäisille ihmisille. Se vaikuttaa myös ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja vähentää kasvokkaista kanssakäymistä.

Ruutuaika vaikeuttaa nukahtamista, lyhentää unta ja heikentää unen laatua sekä lisää väsymystä, hankaloittaa painonhallintaa liikunnan ja arkiliikkumisen vähentyessä sekä aiheuttaa kipuja ja särkyjä epäergonomisten ja staattisten käyttöasentojen ja liiallisen paikallaanolon myötä. Ruutuaika heikentää mielen hyvinvointia, lisää ärtyneisyyttä ja stressiä. Havaittavissa on jopa kierre, jossa älylaitteiden käytön myötä tärkeät tehtävät jäävät hoitamatta, mikä aiheuttaa stressiä ja stressaantunutta oloa helpotetaan edelleen älylaitteilla. Liikakäyttö vaikuttaa myös lasten ja nuorten kielelliseen kehitykseen, estää aivoja palautumasta ja vaikuttaa siten keskittymiskykyyn ja muistiin.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

lukiolain 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään lukiolain (714/2018) 40 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 165/2022, uusi 3 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi ja nykyinen 5—7 momentti siirtyvät 7—9 momentiksi, seuraavasti:

40 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai opiskelun kannalta välttämättömänä apuvälineenä.

Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2026.

2.

Laki

ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 80 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 164/2022, uusi 3 ja 5 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi ja nykyinen 5 ja 6 momentti 7 ja 8 momentiksi, seuraavasti:

80 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai opiskelun kannalta välttämättömänä apuvälineenä.

Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2026.

Lakialoite LA 29/2025 vp

Helsingissä 7.11.2025

Markku Siponen kesk
Hanna Kosonen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Hanna Räsänen kesk
Hannu Hoskonen kesk
Antti Kaikkonen kesk
Markus Lohi kesk
Mauri Kontu kesk
Mika Riipi kesk
Timo Mehtälä kesk
Hilkka Kemppe kesk
Vesa Kallio kesk
Tuomas Kettunen kesk
Eerikki Viljanen kesk
Mika Lintilä kesk